

STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE DIN JUDEȚUL NEAMȚ DUPĂ TIMPUL EFECTIV DE LUCRU ÎN ACTIVITATEA PRINCIPALĂ

Radu DIMITRIU, Anca DIMITRIU

Cuvinte cheie: *populația ocupată, timpul efectiv de lucru, durata zilei de lucru.*

Mot clefs: *population occupée, le temps effectif de travail, la durée de jour de travail.*

Resumé: Le recensement de la population effectué en 2002 apporté une série des nouvelles dates statistiques qui présente beaucoup d'intérêt pour les études de géographie humaine. La structure de la population occupé après le temps effectif de travail dans l'activité principale, avec une découpage de douze classes, représente un supplément d'informations utile qui est capable de mettre à la disposition des nouvelles arguments dans les études qui sont destinée pour souligner les différences spatiales existantes sur cet plan. De ce point de vue, après analyse concrète de la situation caractéristique pour le département de Neamt se profilait très exactement les centres (urbaines ou rurales) dynamiques même aussi les aréales qui sont dominée de traditionalisme.

Ultima acțiune de recensare a populației - derulată în anul 2002 – ne oferă o serie de informații cantitative originale, cu un grad mare de interes, în rândul acestora înscriindu-se și structura populației ocupate după timpul efectiv de lucru în activitatea principală. Mai mult, împărțirea operată pe intervale orare este corect efectuată, ținând cont de principalele categorii profesionale la nivel național, aglomerările și efilările evidențiate având, astfel, o dispunere logică și conformă cu realitatea social-economică din țara noastră (tab. 1).

Drept urmare, aceste date statistice pot fi utile studiilor de geografie umană - chiar dacă avem de-a face doar cu o situație secvențială și (deocamdată) singulară, care nu permite efectuarea unor observații cu privire la dinamica acestui fenomen – constituind un supliment de informații, cu un nou decupaj, adus structurii profesionale a populației.

Tab. 1. Ponderea intervalelor orare de lucru pentru populația ocupată din județul Neamț.

<i>Intervalul orar (ore/săptămână)</i>	<i>% din populația ocupată</i>
sub 11 ore	0,1
11-20 ore	11,1
21-30 ore	10,6
31-35 ore	2
36-37 ore	1,1
38-39 ore	0,2
40 ore	42,2
41-42 ore	0,9
43-45 ore	1,1
46-50 ore	17,6
51-60ore	8,5
61 ore și peste	4,5

Pentru județul Neamț, prin prelucrarea informatizată a datelor și prin reprezentarea cartografică efectuată se identifică șapte clase de astfel de structuri (fig. 1), după cum urmează:

- **clasa I** – are drept caracteristică determinantă suprareprezentarea intervalelor orare extinse, de 51 – 60 ore și mai ales de 61 ore și peste (fig. 2), fiind întâlnit doar în trei cazuri, pe de o parte în extremitatea nord-estică a județului, pentru comunele Bâra și Stănița, ambele

având ca element defnitoriu o anumită pauperitate, legată de predominanța muncii în agricultură, incapabilă să asigure un nivel de trai satisfăcător, iar pe de altă parte în Bicazu Ardelean. Practic, această clasă reunește acele unități pentru care lipsa unui randament ridicat al muncii se încearcă a fi suplinită prin depunerea unui efort cantitativ suplimentar. Transporturile rutiere sunt de slabă calitate, realitate justificată și de îmbătrânirea demografică, de repulsivitatea sporită care face ca soluția cea mai viabilă pentru cei de aici să fie nu navetismul, ci migrațiile definitive. În plus, pentru Bicazu Ardelean trebuie luate în calcul particularitățile etnice și o participare peste medie în ceea ce privește meșteșugurile, ca bază pentru obiectele de artizanat destinate turiștilor.

Fig. 1

- **clasa II** - cu o reprezentare semnificativă a intervalelor de 46 – 50 ore și 51 – 60 ore, la care se adaugă cel minimal de sub 11 ore este bine reprezentată cu precădere în jumătatea nordică a județului, conturându-se un areal ceva mai compact în jurul masivului Corni – comunele Petricani, Bodești, Ștefan cel Mare și Dobreni – la care se adaugă unele unități administrative montane (Vânători, Dămuc, Tazlău, Poiana Teiului, Ceahlău și Crăcăoani. În toate aceste cazuri există o anumită dezvoltare a unor ramuri industriale, fie prelucrarea laptelui (la Petricani și Bodești), fie exploatarea și prelucrarea lemnului (pentru tona carpatică), fie un navetism diurn ceva mai bine conturat decât în cazul precedent) la Dobreni, și Ștefan cel Mare), legat de proximitatea centrului de județ și de buna deservire a mijloacelor de transport.

- **clasa III** – cuprinde în totalitate orașele din județ, fiind centrată în principal pe intervalul de 40 ore/săptămână (fig. 3) corespunzător programului de lucru clasic, de opt ore/zi și secundar pe cel de sub 11 ore/săptămână, explicabil prin ponderea ridicată a pensionarilor reangajați cu normă redusă și a forfetarilor. Această clasă este foarte relevantă și pentru stabilirea zonei de influență urbană sau mai exact a teritoriului de pe care orașul își racolează forța de muncă, în relație directă cu căile de comunicație. Dacă pentru Târgu Neamț această analiză nu evidențiază nici măcar o putere minimă de atracție, iar pentru Roman ea este foarte slab reprezentată (se „alipește” urbei doar Horia), pentru Bicaz atracția apare fals sporită, în realitate centrul local de gravitație fiind Tașca, unde inustria cimentului este prosperă și oferă salarii destul de tentante. În plus, se individualizează ca fiind relativ bine industrializate și comunele Roznov și Săvinești.

Fig. 3

- **clasa IV** – definit mai ales de consistența reprezentării intervalului de 36 – 37 ore săptămânal se prezintă ca o aureolă urbană, înconjurând mai ales Romanul, dar și Piatra Neamț, fiind de altfel, cea mai bine reprezentată categorie. Pe această rază navetismul are o dezvoltare medie, dar care nu este întotdeauna tributară orașelor, prezența unor unități industriale cu localizare rurală introducând amendamente acestei ecuații, așa cum se întâmplă la Războieni (industria mobilei) sau la Borca (industria lemnului), astfel încât – în parte și doar pentru comunele mai îndepărtate de orașe - această clasă ne arată cele mai dinamice spații

rurale din punct de vedere economic care reușesc să se își aroge rolul unor centre locale de atracție.

- **clasa V** - cea mai eterogenă, cu cinci intervale orare cu o reprezentare peste medie, dar reunind doar trei comune, fără vreo continuitate spațială – Pipirig, Țibucani și Bozieni. Considerăm că aici se încadrează unitățile cele mai ancorate în tradiționalism, dar care au și o evidentă tendință de dezenclavare, vizibilă prin consistența categoriilor de 31 – 35 și 36 – 37 ore, justificată de existența în proximitate a unor unități ce oferă locuri de muncă suficient de atractive (cazul Țibucanilor în relație cu Războienii), fără ca amplasarea in situ al acestor elemente de atracție să lipsească (așa cum se întâmplă în Pipirig).

- **clasa VI** – pare să aibă un statut foarte special prin faptul că delimitează aureola de atractivitate identificată anterior. Practic, comunele care se înscriu aici au statutul unui spațiu neutru, care nu gravitează decisiv spre o urbe sau altas, care nu a reușit să trieze opțiunile privind migrația – definitivă sau diurnă. Această limită este aproape inexistentă pentru Piatra Neamț (unde adoptarea unei opțiuni ferme a fost mai presantă), foarte strânsă - juxtapsă chiar - pentru Târgu Neamț și cu o remarcabilă reprezentare în cazul Romanului, reminiscență a industrializării galopante din perioada comunistă.

- **clasa VII** – cu un singur reprezentant, comuna Grințieș, unde intervalul orar de 41 – 42 ore /săptămână deține cel mai important procent, în relație directă cu exploatarea de uraniu de aici, activitate suprapusă peste o economie montană tradițională.

Dar, plecând de la aceste date cu garanție recenzală, se poate calcula și *durata medie a zilei de lucru* (fig. 4), indicator care se erijază într-o sinteză a celor prezentate mai sus și care ne arată atât numărul de ore rezervat ocupațiilor productive, cât și disparitățile spațiale ale randamentului muncii – afirmație valabilă dacă se admite faptul că, în realitate, necesitățile de bază ale ființei umane în plan financiar și material sunt comparabile și că, într-un fel sau în altul, fiecare individ alocă pentru muncă intervalul de timp care îi permite să acopere acest necesar (diurn sau de perspectivă). Trebuie menționat și faptul că operațiunile de calcul au fost efectuate pentru șase zile lucrătoare, opțiune mai bine adaptată la realitățile social-economice din județul Neamț.

O primă observație: chiar dacă ecartul dintre cele șase clase separate este relativ mic, diferența dintre extreme, de aproape trei ore, permite efectuarea unor observații suficient de detaliate, în măsură să departajeze realitate concretă.

Din acest punct de vedere se identifică și mai exact, ca având valori foarte mici – de sub 5,4 ore/zi – comunele care sunt orientate fie spre producția artizanală cu destinație turistică (Bicaz Chei), fie spre anumite meșteșuguri (Botești și Gherăești). Toate trei sunt racordate la cerințele pieții peste medie, în relație și cu situarea în lungul unor axe importante de circulație rutieră. Nu același lucru se poate spune despre următoarele două categorii, de până la 6,3 ore/zi, caz în care regula este dictată mai ales de îmbătrânirea demografică avansată a acestor comune.

Valorile medii (între 6,3 și 7,4 ore) aparțin orașelor și teritoriilor învecinate bine controlate și - în general - racordate la modelul urban de obținere a resurselor materiale necesare, iar cele maxime sunt dispuse la extremitățile geografice ale județului, la Stănița și Bâra în est (legat de structura terenului agricol, cu procente importante pentru arabil) și la Tarcău și Bicazu Ardelean (motivată de aspecte mai degrabă sociale).

În concluzie, relevanța și utilitatea acestui nou tip de structură demografică sunt evidente, de mare valoare fiind includerea acestei variabile în ecuațiile care își propun să decupeze zonele de influență, atât a celor urbane, cât și a centrelor locale, rurale, de dimensiuni mai reduse, dar cu un rol atât de important la o scară mică. În fine, prin răscol, această structură se poate racorda la cea pe grupe de vârstă, astfel încât, prin compunerea unor indicatori agregați se pot obține informații suplimentare de natură uman-geografică.

Fig. 1

BIBLIOGRAFIE

- Muntele, I.** (1998), *Populația Moldovei în ultimele două secole*", Edit. Corson, Iași.
Trebici, V. (1975), *Mică enciclopedie de demografie*", Edit. Șt. și Encicl., București.
* * * Recensământul populației și locuințelor, 2002.

Radu DIMITRIU
Univ. „Al. I. Cuza”, Iași
Anca DIMITRIU
Liceul „Emil Racoviță” Iași